

סיפור החג – לצוות החינוכי ולהורים

ט"ו בשבט הוא ראש השנה שקבעו חז"ל למניין השנים של פירות האילן בארץ ישראל. מקור החג במשנה שם הוא מכוונה "ראש השנה לאילן". מהות החג הינה הסדרת לוח השנה החקלאי. תאריך זה הינו בסמוך לסיום עונת הגשמים וההתחלה של עונת האביב. מבחינה הלכתית התאריך של ט"ו בשבט קובע לגבי מצוות הקשורות בפירות האילן כמו תרומות ומעשרות. החג עבר גלגולים שונים במהלך הגלות וקיבל אופי הקשור ל"קבלה" (היהודית) ומתייחס ל"סיום החורף". החג כולל בתוכו "סדר ט"ו בשבט" שבמהלכו אוכלים פירות ושתיים 4 כוסות יין: יין לבן המסמל את עונת החורף, יין לבן מהול באדום לכבוד הסתיו, יין אדום מהול בלבן לכבוד האביב ולבסוף כוס אחרונה של יין אדום המסמלת את הקיץ.

ביום זה נהוג להרבות באכילת פירות העץ של ארץ ישראל, במיוחד מפירות שבעת המינים. מאפייני החקלאיים של החג ייחודיים לארץ ישראל ולא יכלו לבוא לידי ביטוי בקהילות ישראל בגולה. לכן היהודים בחו"ל נהגו לאכול פירות מקומיים או פירות מיובשים. כיום מצוין ט"ו בשבט גם כחג טבע, ורבים נוהגים לציין אותו בנטיעת עצים ובעיסוק באיכות הסביבה.

סיפור החג – מותאם לילדים

ט"ו בשבט הוא "יום ההולדת" של העצים והאילנות, החג של כל עולם הצומח הסובב אותנו. מציינים בו את הפריחה הראשונה לאחר החורף. נהוג לנטוע עצים ולשתול צמחים לכבוד ט"ו בשבט. אירוע "יום הולדת" לעצים ולצמחיה נחגג באמצע חודש שבט, חודש בו מתחילים לחוש את בוא האביב. הגשמים הרבים שיוורדים בחורף מפסיקים לרדת בהדרגה, והתחלת הלבול רומזת לנו על החורף המתקרב לסיומו. בתקופה זו פורחת השקדייה בפריחה לבנה.

מנהגי החג

אכילת פירות

ביום זה מרבים באכילה של פירות הארץ, הפירות בהם נשתבחה ארץ ישראל. ביום זה נהוג גם לאכול פירות יבשים ואגוזים למיניהם, בפרט אלו שמקורם בארץ כגון תאנים, תמרים, צימוקים, חרובים ושקדים.

סדר ט"ו בשבט

סדר ט"ו בשבט הוא נוסח אמירה של דברי תורה וברכות בשבח הארץ ותנובת השדה. מסורת זו התגבשה על ידי חכמי צפת במאה ה-17. המנהג התפשט בתפוצות וסימל את הקשר של היהודי הגולה לארץ. גם כיום ישנם רבים החוגגים את ט"ו בשבט בארוחה חגיגית תוך קריאת הגדה מיוחדת לחג. השימוש בביטויים "הגדה" ו"סדר" הם בהשאלה מליל הסדר הנערך בפסח בט"ו בניסן.

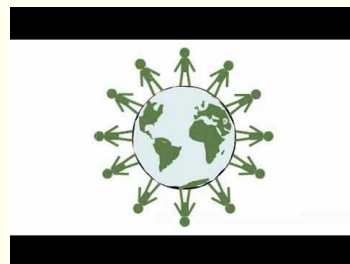
נטיעות

בשנת 1884 התקיים לראשונה טקס נטיעות על ידי אנשי יסוד המעלה אשר נטעו כ-1500 עצי פרי. לאחר מכן הפך זה למנהג כי בט"ו בשבט מקיימים נטיעות של עצים ברחבי הארץ במטרה לחבר את האנשים לארץ ולפיתוחה.

יום שמירת הטבע

בתחילת המאה ה-21 הפך ט"ו בשבט גם ליום ציון אקולוגי, ועוסקים בו הן בלימוד והן בפעילות אקולוגית. גופים העוסקים בהגנה על החי והצומח, כגון החברה להגנת הטבע ורשות שמורות הטבע יחד עם משרד החינוך, הכריזו על ט"ו בשבט כחג שמירת הטבע.

ערכי החג והתאמה לערכי יד ביד

- "ראש השנה לאילן" – כבוד לצומח ושמירה על הטבע.
- קיימות- שמירה על איכות הסביבה.

דגשים לסביבת חינוך רב תרבותית

עם תחילת העליות לארץ ישראל וחידוש ההתיישבות היהודית בארץ הפך טו בשבט ל"חג הנטיעות". חשוב לדעת כי בשנת 1908, הכריזה הסתדרות המורים והגנות בארץ ישראל על ט"ו בשבט כחג הנטיעות. הרעיון קיבל את אישור מוסדות התנועה הציונית ומנהג הנטיעות התקבל בכל מוסדות החינוך העבריים. הנטיעות התבצעו באמצעות הקרן הקיימת לישראל (קק"ל). קק"ל משמשת כגוף המבצע רכישת והפקעת אדמות, לפיכך החג נקשר בתודעה הציונית לקשר לאדמה ולייעור הארץ. בתודעה הפלסטינית לעומת זאת קק"ל נקשרת להפקעת אדמות וכן לטשטוש כפרים שגורשו או נעזבו ע"י נטיעת יערות על חורבותיהם.

בגיל הצעיר כמובן שלא נחשוף את הילדים לתכנים אלו. בסביבה רב תרבותית בה קיימות נקודות מבט שונות, נבחר ברגישות את התכנים והחומרים, כך שיתאימו לכל המשפחות. כשנחגוג את החג נדגיש את יום ההולדת לאילן ואת אהבת הטבע ושמירתו.

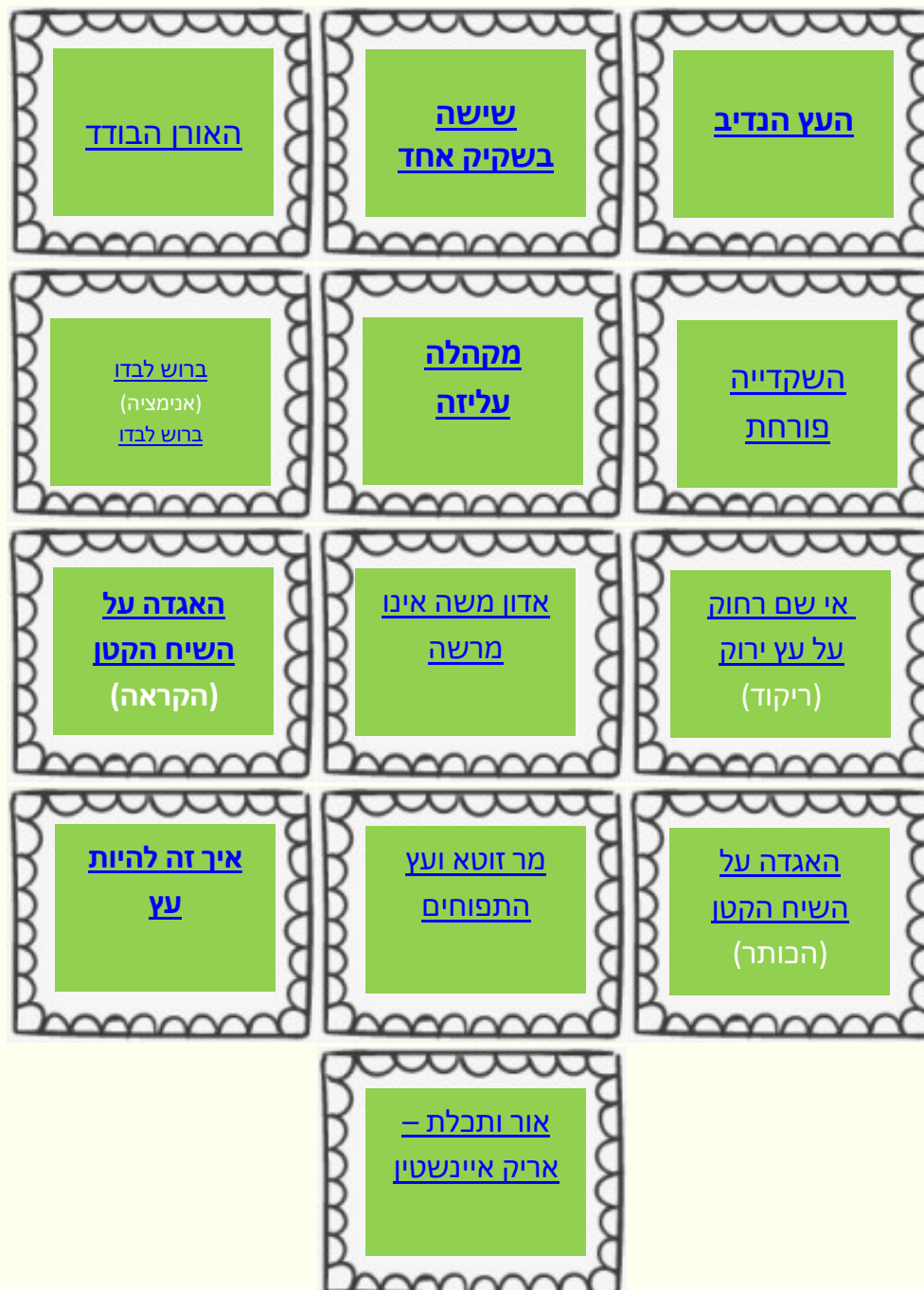

פעילויות חינוכיות לקראת החג

אפשרויות לקישוט הגן

סביבה חינוכית בנושאים: צמחים ופרחים, שמירה על הסביבה, אקולוגיה ומחזור, פירות וירקות.

סיפורים ושירים

אוכל ובישול

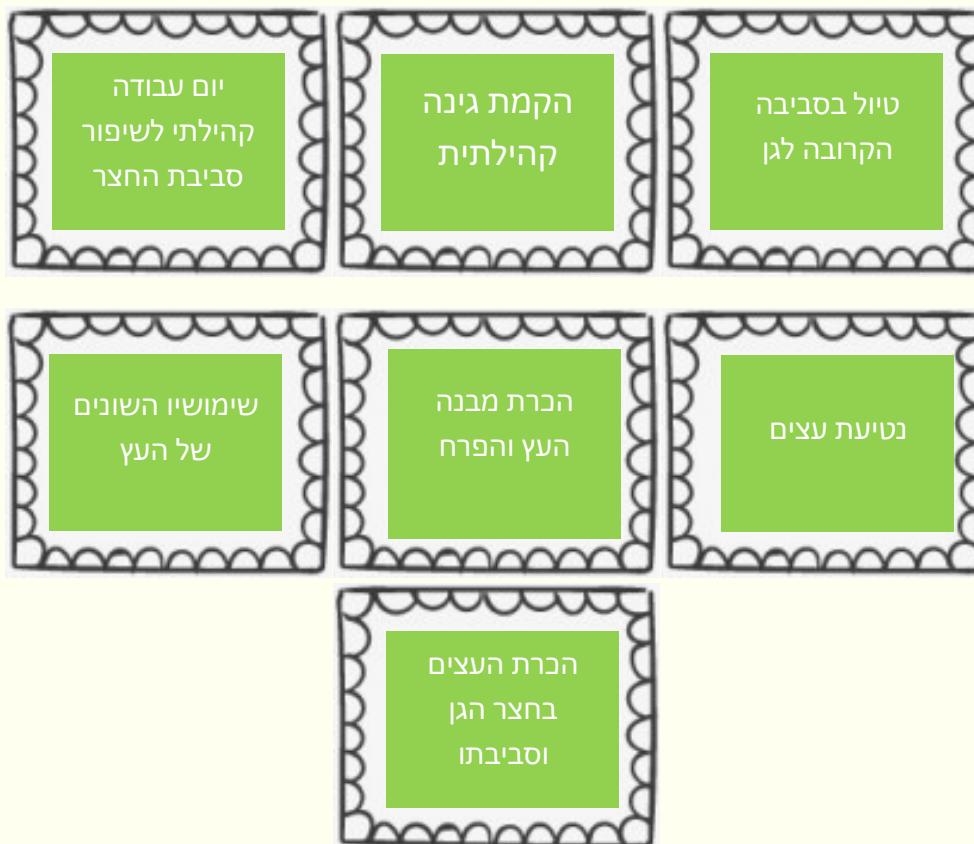
יצירה ואמנות

מומלץ לאסוף ולהגיש לילדים חומרים מהטבע כגון עלים, זרעים, פירות סרק, קליפות עצים וכדומה.

מרחב וסביבה, פעילויות קהילתיות (PBE)

הכרת העצים בחצר הגן ובסביבתו

חג שמח!

